

Ülkemizde Mesleki Eğitimin Niteliği Kapsamında Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri Alanının İncelenmesi

Tuđba Erden

Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri Öğretmeni, erdentugba777@gmail.com, ORCID:0009-0004-3715-422X

Özet

Bu çalışmanın amacı, ülkemizde mesleki eğitimin niteliği kapsamında güzellik ve saç bakım hizmetleri alanının incelenmesidir. Günümüzde teknolojik gelişmelerin etkisiyle mesleki anlamda becerikli insan gücüne olan ihtiyaç artmaktadır. Ekonomik gelişmeyi sağlamak için nitelikli insan gücü yetiştirilmesi mesleki ve teknik eğitimin sorumluluğundadır. İşletmelerin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücü sadece okulda verilen eğitimle sağlanamaz. Bu yüzden, işletme ve eğitim kurumları arasında bir işbirliği olması gerekmektedir. Özellikle mesleki-teknik eğitimde okul-çevre (iş dünyası) arasında sıkı bir işbirliği zorunlu görülmektedir. Çünkü mesleki eğitim, değişik kademelere dayalı, kişilere yaşam boyu eğitim veren, sürekliliği olan bir eğitim sürecidir. Mesleki-teknik eğitimde teori-pratik, iş eğitim bütünlüğü esastır. Mesleki-teknik eğitimde başarı, mezunlarına kazandırılan yeterliklerin istihdam sektörünün yöntemleri ve gereksinmelerine uygunluğu ile ölçülmektedir. Mesleki-teknik eğitim bu özelliği ile planlı ve sürekli gelişmeye açık tutulmak zorundadır. Unutulmaması gereken diğer bir husus da mesleki-teknik eğitim programlarının, bütün dünya ülkelerinde geçerli olan temel ilkelere dayandırılmasıdır. Bu ilkeler; ilgili tarafların sorumluluğuna dayalı işbirliği, gelişmelere sürekli uyum, meslekler dünyasına yanıt verme, eğitimde gerçek iş ortamına uygunluk gibi hususlardır. Mesleki-teknik eğitimde öne çıkan alanların başında hiç kuşkusuz Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri Alanı gelmektedir. Günümüzde insanların görünüşlerine verdikleri önem büyük ölçüde artmıştır. Görünümün temel unsurları ise kıyafet ve vücut bakımındır. Yaşanan teknolojik gelişmeler ve kozmetik ürünlerdeki çeşitlilik ise sektörün gelişimine katkıda bulunmuştur. Bu nedenle Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri Alanı hızla değişen bir dinamizm içindedir. Alandaki bu hızlı değişim; çalışan kişilerin yeterliklerinin de artmasını gerektirmektedir. Bu yeterlik alanının ihtiyaç duyduğu iş gücünün kalifiye olmasını beraberinde getirecektir. Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri Alanı; cilt bakımı, vücut bakımı, makyaj, saç kesimi ve şekillendirme gibi işlemlere yönelik eğitim ve öğretim verilen bir alandır. Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri Alanı programında; berberlik, kuaförlük ve güzellik hizmetleri dalları yer almaktadır. Bu çalışmamızda Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri Alanı mesleki eğitimin niteliği kapsamında ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Eğitim, Teknik Eğitim, Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri

Examination of the Field of Beauty and Hair Care Services within the Scope of the Quality of Vocational Education in Our Country

Abstract

The aim of this study is to examine the field of beauty and hair care services within the scope of the quality of vocational education in our country. Today, with the impact of technological developments, the need for skilled

manpower in a professional sense is increasing. The training of qualified manpower to ensure economic development is the responsibility of vocational and technical education. The qualified manpower required by enterprises cannot be provided only with the education provided at school. For this reason, there should be a cooperation between business and educational institutions. Dec. Especially in vocational-technical education, a close cooperation between the school and the environment (business world) is considered mandatory. Dec. Because vocational education is an educational process based on different levels, providing lifelong education to people, which has a continuity. Theory-practice, business education integrity is essential in vocational-technical education. Success in vocational-technical education is measured by the compliance of the competencies acquired by graduates with the methods and requirements of the employment sector. Vocational-technical education must be kept open to planned and continuous development with this feature. Another thing that should not be forgotten is that vocational-technical education programs are based on the basic principles that apply in all countries of the world. These principles are issues such as cooperation based on the responsibility of interested parties, continuous adaptation to developments, responding to the world of professions, compliance with the real business environment in education. Undoubtedly, Beauty and Hair Care Services are one of the most prominent areas in vocational-technical education. Nowadays, the importance that people attach to their appearance has increased greatly. The main elements of the appearance are clothing and body care. Technological developments and the diversity in cosmetic products have contributed to the development of the sector. For this reason, the Field of Beauty and Hair Care Services is in a rapidly changing dynamism. This rapid change in the field requires that the competencies of working people also increase. This qualification will bring with it the qualification of the workforce needed by the field. The Field of Beauty and Hair Care Services is an area where education and training are provided for procedures such as skin care, body care, makeup, haircut and styling. Beauty and Hair Care Services Area program; there are branches of barbering, hairdressing and beauty services. In this study, the Field of Beauty and Hair Care Services will be considered within the scope of the quality of vocational education.

Key Words: Vocational Education, Technical Education, Beauty and Hair Care Services

GİRİŞ

Uluslararası rekabet ortamında bir ülkenin sahip olduğu iş gücü başarıya ulaşmada kritik bir etken olarak görülürken, mesleki eğitim ve yetiştirme de bu iş gücünün çok yönlü olarak gelişmesinde önemli rol oynamaktadır (Calder Mc Collum, 2020).

Sürekli değişen iş koşulları, teknolojik yenilikler ve sonrasında getirdiği ekonomik zorunluluklar, mesleki eğitim alanında atılımlar yapmayı yenilikler peşinde koşmayı zorunlu kılmıştır (Baykal ve Diğerleri, 2024).

Günümüzde çalışan kişilerin özellikle temel becerilere sahip olması, ekip halinde çalışabilmesi, değişikliklere kolayca uyum sağlayabilmesi, karar verme ve problem çözebilmesi, kaliteli ürün ve hizmet üretiminde sorumluluk alabilmesi beklenmektedir. Bu tür yeterlilikleri okulların tek başına vermeleri mümkün görülmemektedir (Mesleki Teknik Eğitim Çalıştay Raporu, 2024).

Öğrencilerin sahip olmaları gerekli yeterlilikler ancak okul-işletme işbirliği ile gerçekleşebilir. Okul- işletme arasında kurulacak sürekli ve nitelikli iletişim, meydana gelen değişimlerin istatistiksel olarak takip edilmesi; mesleki eğitimdeki gelişmelerin devamını sağlayacaktır.

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM

Günümüzde teknolojik gelişmelerin etkisiyle becerikli insan gücüne olan ihtiyaç artmaktadır. Ekonomik gelişmeyi sağlamak için nitelikli insan gücü yetiştirilmesi mesleki ve teknik eğitimin sorumluluğundadır. İşletmelerin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücü sadece okulda verilen eğitimle sağlanamaz. Bu yüzden, işletme ve okul arasında bir iş birliği olması gerekmektedir (Gürol, 2022).

Özellikle mesleki-teknik eğitimde okul-çevre (iş dünyası) arasında sıkı bir işbirliği zorunlu görülmektedir. Çünkü mesleki eğitim, değişik kademelere dayalı, kişilere yaşam boyu eğitim veren, sürekliliği olan bir eğitim sürecidir. Mesleki-teknik eğitimde teori-pratik, iş eğitim bütünlüğü esastır (Mesleki Teknik Eğitim Çalıştayı Raporu, 2024).

Mesleki-teknik eğitimde başarı, mezunlarına kazandırılan yeterliklerin istihdam sektörünün yöntemleri ve gereksinmelerine uygunluğu ile ölçülmektedir. Mesleki-teknik eğitim bu özelliği ile planlı ve sürekli gelişmeye açık tutulmak zorundadır (Mesleki Teknik Eğitim Çalıştayı Raporu, 2024).

Unutulmaması gereken diğer bir husus da mesleki-teknik eğitim programlarının, bütün dünya ülkelerinde geçerli olan temel ilkelere dayandırılmasıdır. Bu ilkeler; ilgili tarafların sorumluluğuna dayalı işbirliği, gelişmelere sürekli uyum, meslekler dünyasına yanıt verme, eğitimde gerçek iş ortamına uygunluk gibi hususlardır (Gürol, 2022).

İyi yetişmiş insan gücü, teknolojik ilerlemenin ortaya çıkaracağı toplumsal ve bireysel uyumsuzluk sorunlarını daha aza indirebilecek, ülke ekonomisi dolaylı olarak bu durumdan yararlanabilecektir. Ancak yetişmemiş daha genel bir söylemle vasıfsız insan gücü o ülke için önemli bir işsizlik sorununu ortaya çıkaracaktır (Baykal ve Diğerleri, 2024).

Türkiye gibi özellikle gelişmekte olan ülkeler, vasıfsız insan sayısının artması nedeniyle işsizlik sorunu yaşamaktadırlar. İyi yetişmiş insan gücü bu yönüyle işsizliği azaltmada ülkelerin eğitim sistemleri açısından ulaşılması gereken ilk boyuttur ve meslekî eğitime verdikleri önem ve eğitim sistemlerindeki kapsam önemli ölçüde bu boyutu etkilemektedir (Çelik, 2004).

Türkiye’de mesleki eğitimin beklenen düzeye çıkması ülke kalkınması için önemlidir. Çünkü mezunlar doğruca üretim ve hizmet süreçlerine katılacak, mal ve hizmetin kalitesini belirleyecektir. Bu bakımdan sorunların tespiti ve çözümü çok önemlidir. (Mesleki Teknik Eğitim Çalıştayı Raporu, 2024).

Mesleki ve teknik anlamda eğitilmiş ve kendisini yeni şartlara göre devamlı yenileyerek geliştirebilen bir işgücü, ülkelerin sahip oldukları en önemli rekabet unsurudur. (Baykal ve Diğerleri, 2024).

Gerekli insan gücünün sağlanması için bireyin katılacağı eğitim sürecinin niteliği önemli bir husus olarak görülmektedir. Bu noktada eğitimin hem toplumsal kalkınmaya katkı sağlayacak hem de sosyal ortamda gereksinim duyulacak bireylerin teknik becerilerini geliştirecek şekilde verilmesi gerekmektedir (Baykal ve Diğerleri, 2024).

İnsanların sosyal hayatlarında önemli bir yer tutan meslek sahibi olma olgusu ve eğitim aracılığıyla mesleğini en iyi şekilde icra etmesi insanların ve toplumların hayatlarını etkilemektedir. Bu noktadan bakıldığında açıkça görülmektedir ki meslekî ve teknik eğitim insanların ve toplumların hayatında önemli bir yer tutmaktadır (Kazu, Y., Demirli, C., 2019)

Günümüzde kişisel hizmet sektörü çok hızlı bir büyüme göstermektedir. Buna bağlı olarak gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde en çok pazar paylarından birine sahiptir. Sektörün büyümesi ile orantılı olarak eğitilmiş kalifiye insan gücüne olan ihtiyaç artmaktadır (Baykal ve Diğerleri, 2024).

Güzellik ve saç bakım hizmetleri alanında yeterlik sahibi insanlara bu sebeple çok ihtiyaç duyulmaktadır. Halen başka dallardan, mesleklerden insanlar bu alandaki ihtiyaca yönelmeye devam etmektedirler. Ancak doğru olan bu alanın içinde, temelden bu yeterliklere sahip insanlar yetiştirmektir. Bu da mesleki uygulamaların değerlendirilmesi, aksayan yönlerin ortaya konmasıyla sistemin daha iyi işlemesi ve ileriye yönelik tedbirlerin alınmasıyla mümkün olacaktır.

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN NİTELİĞİ

Eğitim geniş anlamda bireyin, hayatı boyunca başkalarının etkisiyle kendi davranışlarında meydana gelen değişim olarak ifade edilebilir. Tabii bu değişimin kalıcı izli olması esastır (Başaran, 2021).

Eğitimin üretime yönelik yani ekonomik değeri olan, insan gücünü niteliksel hale getirmeye çalışan bir sistem ve okula üretim veya iş okulu şeklinde bakış açısı kazandıran kavram ise mesleki eğitim kavramı olmuştur (Karakaş, 2024).

Mesleki ve teknik eğitimin temel amaçlarından biri; ülkenin belirlediği ekonomik, sosyal ve kültürel hedeflerine ulaşabilmesi için, gerekli insan kaynaklarını yetiştirmektir. İnsan kaynaklarının sahip olması nitelikler uluslararası, ulusal ve yerel ihtiyaçlara göre şekillenmektedir (Baykal ve Diğerleri, 2024).

Endüstriyel toplumdan bilgi toplumuna geçiş, yaşamın birçok boyutunda olduğu gibi, iş hayatında da mal ve hizmet üretme, dağıtımını ve bakımını yapma yöntemlerini etkilemektedir (Doğan, 2020).

Meslek ve Teknik eğitimde amaç, bireye beceri kazandırmak ya da becerisini geliştirmektir. Bu eğitim sürecinde iş bir araç olarak (eğitim aracı) kullanılmakta ve birey yeteneklerinin çok yönlü geliştirilmesi hedeflenmektedir. Söz konusu sürecin her aşamasında birey kendi yeteneklerine uygun eğitim alarak, nitelikli iş gücü sınıfına dahil olacaktır. (Yazgeç, 2008).

Mesleki ve teknik eğitim; iş piyasasında insanlara belirli bir işi yapmak veya bir mesleği yerine getirmek için gerekli olan bilgi, beceri ve yetkinlikleri kazandırmayı amaçlar (Baykal ve Diğerleri, 2024).

Mesleki ve teknik eğitim bireyler, işletmeler ve toplumlar açısından çok yönlü işleve sahiptir. Birey açısından mesleki eğitim; teorik eğitim ile işyeri ortamı arasında köprü kurarak bireyi işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda donatır, istihdam edilebilirliğini sağlar ve çalışma hayatına hazırlar. Çalışma hayatının ötesinde hayatın diğer yönlerinde de bireylerin gelişimini ve sosyal hayatta aktif vatandaşlık becerilerini destekler (Mesleki Teknik Eğitim Çalıştay Raporu, 2024).

Basit el kabiliyetinin yerine otomasyon ve elektronik beynin hâkim olması teknik iş gücü davranışlarında değişiklikler meydana getirmiştir. Böylece, teknik personelde çabuk kavrama, ani karar verme ve daha çok değer takdir etme yönlerinden belirli bir muhteva seviyesini zaruri kılmıştır. Bu sebeple, yeni teknolojilere uyum sağlama, bugünün modern toplumu içinde mesleki eğitimin başlıca meselesi haline gelmiştir (Yazgeç, 2008).

Çağdaş anlamda mesleki ve teknik eğitim süreçlerinin sahip olması gereken temel nitelikler, uygulama, ekonomiklik, gelişmelere sürekli uyum, geniş bir meslekler dünyasını kapsama, topluma dönük olma, gerçek mesleki yaşantı ortamı sağlama, olumlu sonuca ulaşıncaya kadar devamlılık, uygulama yönünden gereksinime, zamana ve ihtiyacın şekline bağlı olma, istem sunu dengesini sağlama, kesin hedeflere yönelik olma ve hayata hazırlayıcılık gibi kendine özgü nitelikleri vardır (Yazgeç, 2008).

Mesleki eğitimin ömür boyu devam ettiği, yetişkinlerin de gelişen teknoloji karşısında yeni meslekler öğrenmek zorunda kaldıkları göz önünde tutularak mesleki ve teknik öğretim planlaması çok boyutlu yapılmalıdır (Yazgeç, 2008).

GÜZELLİK VE SAÇ BAKIM HİZMETLERİ ALANI

Küresel ölçekli değişimler çerçevesinde bireyin ve iş hayatının ihtiyaçlarına cevap verebilecek biçimde tasarlanmış ve etkili biçimde uygulanmış, mesleki eğitim, kalkınmayı hızlandırmada ve işsizliği azaltmada etkili olmaktadır (Yörük ve Diğerleri, 2019).

Ülkemizde her düzeydeki insan gücü niteliğinin artırılması son derece önem taşımaktadır. Bunu gerçekleştirmek ise meslekî ve teknik eğitim sisteminin geliştirilerek niteliğinin artırılması ile mümkün olacaktır. (Yazgeç, 2008).

İş sahibi olma yerine, iş yapabilir olmanın istihdamın güvencesi haline geldiği günümüzde; insan kaynakları, uzmanlık, yetenek, yaratıcılık, araştırma, geliştirme, bilgi ve beceri en önemli kavramlar olarak insanı ön plana çıkarmaktadır. Bunun içindir ki, eğitim, özellikle mesleki teknik eğitim, insanımızın mevcut potansiyelini ve kabiliyetini geliştiren, ona üretkenlik vasfı kazandıran etkin bir araçtır (Yazgeç, 2008).

Mesleki eğitim, çalışma yaşamının ihtiyaç duyduğu becerilere ve bilgiye sahip işgücünün yetiştirilmesini amaçlayarak ve işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılayarak ekonomik kalkınmaya yön vermenin yanı sıra sosyal dönüşümlere de yön verebilmektedir. (Saygılı ve Diğerleri, 2006, s. 15).

Günümüzde insanların görünüşlerine verdikleri önem büyük ölçüde artmıştır. Görünümün temel unsurları ise kıyafet ve vücut bakımındır. Yaşanan teknolojik gelişmeler ve kozmetik ürünlerdeki çeşitlilik ise sektörün gelişimine katkıda bulunmuştur (Baykal ve Diğerleri, 2024).

Bu nedenle Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri Alanı hızla değişen bir dinamizm içindedir. Alandaki bu hızlı değişim; çalışan kişilerin yeterliklerinin de artmasını gerektirmektedir. Bu yeterlik alanının ihtiyaç duyduğu iş gücünün kalifiye olmasını beraberinde getirecektir.

Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri Alanı; cilt bakımı, vücut bakımı, makyaj, saç kesimi ve şekillendirme gibi işlemlere yönelik eğitim ve öğretim verilen bir alandır.

Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri Alanı programında;

- Berberlik
- Kuaförlük
- Güzellik Hizmetleri dalları yer almaktadır.

Güzellik ve saç bakım hizmetleri alanı altında yer alan saç bakımı, cilt bakımı, vücut bakımı ve makyaj dallarının yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen mesleki bir alandır (Yörük ve Diğerleri, 2019).

Güzellik ve saç bakım hizmetleri alanı altında yer alan saç bakımı, cilt bakımı, vücut bakımı ve makyaj dallarında sektörün ihtiyaçları, bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda gerekli olan mesleki yeterlikleri kazanmış nitelikli meslek elemanlarını yetiştirmek amaçlanmaktadır.

Öğrenciler her dönem görmüş oldukları meslek dersleri altındaki konuların teorik eğitimlerini okul ortamında, pratik eğitimini ise, sözleşme yapmış oldukları işletmelerde tamamlarlar (Yörük ve Diğerleri, 2019).

İşletmelerde beceri eğitiminin içeriği her yıl görmüş oldukları derslerin içinde yer alan uygulama konularına paralel olarak yürütülmektedir. Ders içeriği, sektördeki temsilcileri, okuldaki program koordinatörleri, değişim önderleri ve alan öğretmenlerinin kararı ile planlanarak uygulanır (Yörük ve Diğerleri, 2019).

Sonuç

Sonuç olarak, ülkemizde mesleki eğitimin niteliği kapsamında güzellik ve saç bakım hizmetleri alanının incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada mesleki ve teknik eğitim kapsamında yurtdışında ve yurtiçinde yapılan birçok araştırma, inceleme ve çalışmanın olduğunu belirtmemiz mümkündür.

Mesleki ve teknik eğitim kapsamında yurtdışında yapılan araştırma, inceleme ve çalışmalara genel anlamda değinecek olursak; Gülsoy'un araştırmasında; Yurt dışında okul-sanayi ortaklaşa çalışmasına yakın bir çalışma Oregon Devlet Üniversitesinden Prof. Larry J. Kenneke tarafından yapılmıştır.

Prof. Kenneke, okul ortaklıkları ve iş ortaklıkları başlıklı projesinde, okul ve iş ortaklığı için, yüksek standartlar ve kalite ölçülerini yakalamak için bütün toplumun ilgisinin gerektiğini belirtmektedir. İş ve endüstri grupları, toplumsal örgütler, iş şehir ve devlet kuruluşları ve bölgesel iş gücü konseyleri anlamlı okul ortaklıklarının yaratılmasını planlamak, geliştirmek ve yardım etmek üzere bir araya gelirler.

Okul ve iş ortaklıkları ve birliktelikleri, gönüllü olarak, bir okul veya okul çevresi ile iş arasında devam eden ortaklıklardır, Onlar doğrudan, işbirliği planlaması, müfredat revizyonu, personel ve donanım geliştirme gibi profesyonel gelişim etkinlikleri somut üstlenimlerinde odaklanırlar. Eğitimciler ise, iş toplumunda öğrenci eğitimini ve eğitici hazırlığını zenginleştirecek girdilerin ve ilişkilerin değişik, güvenilir ve ulaşılabilir kaynağını oluştururlar.

Eğitim sistemi, okul kaynaklarını ve kalitesini artırarak; okul ve iş çevresi arasındaki ilişkileri güçlendirerek sınıftan işyerine geçişi kolaylaştırmaktadır, öğrenci ise şu gelişimlere sahip olabilmektedir. Kendine güven, liderlik yetenekleri, mesleki yetenekler, sosyal zeka ve kariyer gelişiminin yanında; yaparak öğrenme, durum içerisinde öğrenme ve aktarım için öğrenme gibi kazanımlar elde edeceklerini belirtmektedir (Gülsoy, 2007).

Bu konuya yakın bir araştırma da, Usoro tarafından yapılmıştır. Araştırma Kolombiya'daki mesleki-endüstriyel ve teknik okul öğrencilerinin etkili iş yeterlilikleriyle ilgili algılarının işverenlerin beklentileri ile karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Etkili iş envanteri iki ayrı evrenden seçilen 911 öğrenci ve 185 işveren, için farklı uyarlamalar kullanılmıştır. İçerik aynı, yönlendirme açısından farklı olan iki formda, öğrencilere sınıftaki iş alışkanlıkları açısından, işverenlere ise gelecekteki işçilerinden bekledikleri davranışlar açısından soru yöneltilmiştir. Araştırmadan şu sonuçlar çıkmıştır.

Öğrenci grubunun gelecekteki işverenleri, öğrencilerin algıladıklarından daha yüksek iş yeterliliği beklemektedir. İşverenler, yeni başlayan bir elemandan yüksek derecede bir inisiyatif ve bağımsızlık beklememekle birlikte, öğrenciler kendilerini olarak algılamaktadırlar.

İşverenler gelecekteki işçilerinden; İşbirliğine yatkın, çabuk uyum sağlayabilen, işine bağlı, yapıcı, yönlenebilen, dikkatli, duyuşsal dengeye sahip, kararlı, bağlanabilen, etkili, temiz, kendini adanmış olmalarını istemektedirler. İşverenler, işgücünde mesleki bilgi ve becerinin yanında işbirliğine yatkınlık işine bağlılık duyuşsal dengeye sahip olma gibi birçok özellik aramaktadırlar. (Gülsoy, 2007).

1982'de Badawi tarafından yapılan bir araştırmada, Mısır'daki mesleki ortaöğretim programları ile işgücü piyasasının gereksinimleri arasındaki uygunluğun derecesini saptamaya yöneliktir. İşin gerektirdiği görevlerle ilgili olarak, mezunların işverenlerin ve denetmenlerin algıları esas alınmıştır. Araştırmada ele alınan kaynakçılık ile makine tamirciliğiyle ilgili görevlerin %84'nün okulda öğretilmesine rağmen, gerçekteki iş gereklerine uygun olmadığı sonucuna varılmıştır (Gülsoy, 2007).

Konuya yakın başka bir araştırmada, Cinkel tarafından yapılmıştır. Araştırma, meslek okullarının Colorado Oil Shale Industry adlı şirketin nitelikli işgücü yetiştirmede oynaması gereken rolün

tespiti amaçlanmıştır. Araştırmada adı geçen sanayide en fazla talep edilen meslekler ve bunların okul programları ile karşılaştırılması da amaçlanmıştır.

Araştırma sonucunda, mesleki eğitim kurumlarının söz konusu şirketin işgücü gereksinimlerini, en fazla talep edilen meslekler açısından karşılayacak durumda olmadıkları sonucu çıkmıştır. İki meslek için eğitim kurumlarında hiç programın olmadığı, diğerlerinin ise ek yetiştirme programları ile desteklenmesi gerektiği belirtilmektedir (Gülsoy, 2007).

Khateeb tarafından Suudi Arabistan'da yapılan araştırmada ise, Teknik Eğitim veren devlet okullarının programları ile Suudi Arabistan'daki, işbaşında eğitim veren endüstrilerin yetiştirme programlarının karşılaştırılmasında 464 denek ve geliştirilen dört anket kullanılmıştır. Araştırma:

- a) Devlet okulları programlarının yeterli olmadığı ve işbaşında eğitimin yeterli bir yetiştirme sağladığı,
- b) Okul programları ile endüstriler arasında işbirliğinin olduğu,
- c) İşbaşında yetiştirme programlarının yeterli pratik eğitim sağladığı yönünde olduğu sonucuna varmıştır (Gülsoy, 2007).

Mesleki ve teknik eğitim kapsamında yurtiçinde yapılan araştırma, inceleme ve çalışmalara genel anlamda değinecek olursak;”Bilgi Toplumu ve Türkiye’de Mesleki Eğitim”adlı yüksek lisans tezinde Yörük ve diğerleri, aşağıdaki önerileri sunmuştur (2003, 311):

Meslek liselerini toplumda saygın bir yere getirmek, toplumda başta aile, ilköğretim okulları, basın-yayın gibi bütün kurumlara düşmektedir. Mesleki eğitim son yıllarda kan kaybetmektedir.

Öğrenci olmadığı için bazı bölümleri de kapanmaktadır. Meslek liselerinin yeniden aktif hale getirilebilmesi için; Programları yeniden gözden geçirilmeli, bilgi toplumunda teknolojik gelişmeler ve sanayinin ihtiyacı programlar da dikkate alınmalıdır. Meslek liseleri esnek bir yapıya kavuşturulmalı, çevrenin ihtiyaçları da dikkate alınarak yeni programlar açılabilir veya bazıları kapatılabilir.

Okulların döner sermayelerinin işler hale getirilebilmesi için vergi ve fonların azaltılması gerekir. Döner sermayelerin çalıştırılması hem öğrencilerin eline bir miktar para geçmesini sağlar hem de okullara gelir sağlamaktadır. Ayrıca öğrencilerin el becerileri de daha iyi gelişebilecektir. Meslek

lisesi mezunlarının, Meslek yüksekokullarına geçişi kolaylaştırılmakla birlikte Meslek yüksekokullarının fakültelere geçiş kontenjanları da artırılmalıdır.

Üniversiteye girişte orta öğretim başarı puanı dikkate alınırken bir eşitsizlik vardır. Örneğin Meslek Lisesi elektrik bölümü mezunu öğrenci meslek yüksek okulu ve Teknik Eğitim Fakülteleri elektrik bölümünü tercih ederse ortaöğretim başarı puanı 0.5 ile çarpılmakta, elektrik mühendisliğini tercih ettiği takdirde 0.2 ile çarpılmaktadır. Bu durumda meslek lisesi mezunlarının branşıyla ilgili mühendislik fakültelerine girememesi eşitsizliğine neden olmaktadır. Bu durum düzeltilmelidir.

“3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu Uyarınca Kız Meslek Lisesi Öğrencilerine Yaptırılan İşletmelerde Meslek Eğitimi Uygulamasının Değerlendirilmesi”adlı yüksek lisans tezinde Alparslan, aşağıdaki önerileri sunmuştur: (2004, s. 72 -73):

Koordinatör Öğretmenler işletmelerde Mesleki Eğitimi Uygulamalarının amacına ulaşması için işletme seçiminde istenilen nitelikleri iyi belirlemelidirler. İşletmelerde Mesleki Eğitim Uygulaması öncesinde ön hazırlıklar yapılmalı ve öğrencilere hazırlık eğitimi verilmelidir.

Uygulamaya yönelik plan ve program çalışmaları okul ve işletmeler tarafından gerektiği gibi düzenlenmelidir ve uygulanmalıdır. Okul ve işletmelerin eğitim programları arasında paralellik sağlanmalıdır. Bu amaçla bakanlık ve işletmeler arasında iletişim kurulmalıdır.

Uygulamaların amacına ulaşması için koordinatör öğretmenler ve işletmeler tarafından yapılması gereken faaliyetler gerektiği gibi düzenlenmeli ve uygulanmalıdır. Uygulamaların amacına ulaşması için koordinatör öğretmenler ve işletmeler tarafından yapılması gereken faaliyetler gerektiği gibi düzenlenmeli ve uygulanmalıdır.

Uygulamaların sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için koordinatör öğretmen, okul ve işletmeler işbirliği içinde olmalıdır. Öğrencilere verilecek eğitimin kriterleri belirlenmeli ve eğitimin nitelikli personel tarafından yapılması sağlanmalıdır.

Öğrencilere işletmenin tüm üretim ünitelerinde uygulama yapma olanağı sağlanmalıdır. Öğrencilere alanları ile ilgili işletmede bulunan makine ve araçları kullanma fırsatı verilmelidir. Öğrenciler meslekle ilgisi olmayan işlerde çalıştırılmamalıdır ve koşulları uygun olmayan işletmelere öğrenci gönderilmemelidir.

Sonuçta, koordinatör öğretmenlerin ve işletme temsilcilerinin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirli zamanlarda verilen hizmet içi eğitim çalışmalarına katılmalarıyla uygulamaların daha sağlıklı bir şekilde yürütülmesi sağlanabilir.

Kaynakça

Akyüz Y., (2019), Türk Eğitim Tarihi, Gazi Kitapevi, Ankara, Türkiye, 14.

Alkan, C., Doğan H. ve Sezgin İ., (2001), Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, Türkiye, 159.

Alkan, C., Doğan, H. ve Sezgin, İ., (2020), Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları, 4. Baskı, Alkım Yayınları, Sena Ofset, İstanbul, Türkiye, 7.

Alp, Ş., (2010), Mobilya ve Dekorasyon Endüstrisinde Eğitim Gören Çırakların Mesleki Eğitim Alt Yapısına İlişkin Sorunlar Ve Çözüm Önerileri, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniv. Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye, 13-15.

Alparıslan, E., (2004), “3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu Uyarınca Kız Meslek Lisesi Öğrencilerine Yaptırılan İşletmelerde Meslek Eğitimi Uygulamasının Değerlendirilmesi”. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye, 22.

Avcı, N., (2022), 2022-2027 Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi Eylem Planı, Ankara, Türkiye, 1.

Başaran, İ. E., (2021), Eğitime Giriş, Kadıoğlu Matbaası, Ankara, Türkiye, 21.

Baykal, H., Yüksel, T., Mentşe, H., (2024), Mesleki Eğitim, Yerel Hizmet Rehberi İstanbul özürllüer merkezi, İstanbul, Türkiye, 122.

Calder, Judith and Ann Mc Collum, (2020), Open And Flexible learning Vocational Education and Training, London, 3.

Çelenk, B., (2007), Ordu İli Mesleki Eğitim Merkezindeki Kuaförlük Bölümü Öğrencilerinin Temel Nitelikleri ve İş Yerinde Karşılaştıkları Sorunlar, Gazi Üniv. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye, 14.

Çelik, H. A., (2004), Mesleki ve Teknik Eğitimdeki Gelişmeler ve Türkiye’deki Beklentiler, MEB Yayınları, Ankara, Türkiye, 45.

Doğan, H., Hacıoğlu, F., Ulusuy, A., (2022) Okul Sanayi İlişkileri, Ankara, Türkiye, 3. Doğan, H., (2020), Mesleki Ve Teknik Eğitimin Esasları, Ankara, Türkiye, 11-12.

Gülsoy, B. Ş., (2007), Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye, 74-85.

Gürol, M., (2022), Okul Sanayi İşbirliği, Pegem Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, Türkiye, 27.

Karadağ, E., (2005), “Eğitim Yönetimi Ve Öğretim Yöntemleri İlişkisi Kapsamında Drama Yönteminin Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Türkiye, İstanbul, 143.

Karakaş, M, (2024), İlköğretim Öğrencilerinin Mesleki ve Teknik Eğitim Algıları, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Osman Paşa Üniv. Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Tokat, Türkiye, 46-47.

Kazu, I. Y. (2007). Yetişkinler Mesleki Eğitimde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Elazığ ve Diyarbakır İlleri Örneği)”. Türkiye’de Yaygın Eğitimin Sorunları ve Çözüm Önerileri Sempozyumu. (11-12 Haziran 2007). Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü. Ankara, Türkiye.

Kenar, N., (2009), Yaygın Eğitim Kapsamında Mesleki Eğitim Sistemi, Mercek Dergisi, 9-12.

Mesleki Teknik Eğitim Çalıştayı Raporu, (2024), Antalya, Türkiye, 155.

Özcan, V., (2014), Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim ile İstihdam İlişkisi, Gediz Üniv. Uluslararası Politik Ekonomi Anabilim Dalı, 2014, İzmir, Türkiye, 12.

Özerbaş M., Uçar, C., (2022), Mesleki ve Teknik Eğitimin Dünyadaki ve Türkiye’deki Konumu, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Mayıs, 2 (2), Ankara, Türkiye, 242- 253.

Öztürk, N., (2005),”İktisadi Kalkınmada Eğitimin Rolü”, Sosyo Ekonomi, (1), 12.

Saygılı, Ş., Cihan, C., ve Yavan, Z, A., (2006), Eğitim ve Sürdürülebilir Büyüme: Türkiye Deneyimi, Riskler ve Fırsatlar, TÜSİAD Büyüme Stratejileri Dizisi:7, İstanbul, Haziran. 15.

Şimşek, A., (2021), Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Yeniden Yapılandırılması, Lebib Yalkın Yayınları, İstanbul, Türkiye, 252.

Ünal, C., (2006), Bazı AB Ülkelerindeki Halk Eğitim ve Mesleki Eğitim Uygulamaları ve Ülkemizin Halk Eğitim ve Mesleki Eğitim Uygulamaları Açısından AB’ye Uyumlulaştırılması, Marmara Üniv. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye, 73-76.

Yazgeç, S., (2008), Mesleki Eğitim Merkezi Metal Teknolojisi – Makine Teknolojisi Bölümlerinde Öğrenim Gören Öğrencilere, İşletmelerde Uygulanan Mesleki Eğitim (Pratik Eğitim) Çalışmalarının Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye, 19-20.

Yörük, S., Dikici, A., Uysal, A., (2019). Güzellik ve Saç Bakım Hizmetlerinin Amacı ve Kapsamının İncelenmesi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Elazığ, Türkiye, 303-311.